

ALLE MAND PÅ DÆK. Bliv medlem, og støt økosystemet. Du bestemmer selv prisen. Send os din mail via MobilePay.

 MobilePay 125016

ROOTSTRAPPING

ALLE MAND PÅ DÆK. Bliv medlem, og støt økosystemet. Du bestemmer selv prisen. Send os din mail via MobilePay.

 MobilePay 125016

ROOTSTRAPPING

Forside (/)

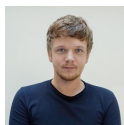
Anmeldelse af Slavoj Žižeks Den nye klassekamp

Europa findes ikke

Slavoj Žižeks "Den nye klassekamp" bygger videre på hans kontroversielle påstand om, at "Norge ikke eksisterer". Men, spørger Nicolai von Eggers, findes Europa overhovedet?

Skrevet af

(/nicolai-von-eggers)

Nicolai von Eggers (/nicolai-von-eggers)

(/nicolai-von-eggers)

(/nicolai-von-eggers)

6 artikler

0 indlæg

Det vakte ikke just begejstring på den internationale venstrefløj, da Slavoj Žižek i september sidste år kommenterede på flygtningekrisen. Nu er Žižeks essay – sammen med en række nye kapitler og tekstbidder fra Žižeks korpus – udkommet på dansk med titlen "Den nye klassekamp". Idéhistoriker Nicolai von Eggers anmelder.

FÅ NYHEDSBREV

Alt hvad du behøver at vide om kommunikation i din indbakke.

Ud over nyhedsbrevet får du max to andre faglige e-mails om ugen.

Din e-mailadresse*

Tilmeld nyhedsbrev

Den slovenske filosoffs essay om "ikke-eksistensen af Norge" i London Review of Books (<http://www.lrb.co.uk/2015/09/09/slavoj-zizek/the-non-existence-of-norway>) blev både kritiseret for at være teoretisk og empirisk uunderbygget (<https://samkriss.wordpress.com/2015/09/11/building-norway-a-critique-of-slavoj-zizek/>) og for at være et forsvar for Fort Europa (<https://roarmag.org/essays/zizek-refugee-crisis-critique/>). Og efter møjsommeligt at have forsøgt at rekonstruere det radikale potentiale i Žižeks indspark konkluderede Adam Kotsko (<https://itself.wordpress.com/2016/05/23/would-not-the-most-radical-political-intervention-for-zizek-be-precisely-to-stop/>) – som ellers i mange år har været en af de primære fortalere for Žižeks filosofi og politik – at "demanding hundreds of hours of labor from your reader before you can extract a worthwhile point out of an opinion column is *not how political interventions are supposed to work.*"

Bogen udkom første gang i december 2015 i en tysk oversættelse, hvilket blev fulgt op af en engelsk udgave i foråret 2016 med et tilføjet kapitel om overgrebene nytårsnat i Köln, og der er således tale om en art langstrakt debatindlæg, hvis anledning er den såkaldte flygtningekrise og de offentlige debatter, den har givet anledning til.

Den slovenske 'stjernefilosof' Slavoj Žižek.

Selvom nogle af pointerne kvalificeres gennem de øvrige kapitler, er bogens omdrejningspunkt stadig essayet om "ikke-eksistensen af Norge", der med en ny overskrift udgør åbningen af bogen og som ellers er klippet ind hist og her. I dette essay – og altså i denne bog – argumenterer den "intellektuelle superstjerne" (som Žižek benævnes i Informations reklame for bogen) for, at Norge – forstået som et harmonisk velfærdsparadis med plads til alle – ikke eksisterer.

FÅ NYHEDSBREV

Alt hvad du behøver at vide om kommunikation i din indbakke.

Ud over nyhedsbrevet får du max to andre faglige e-mails om ugen.

Din e-mailadresse*

Tilmeld nyhedsbrev

Eller rettere: Denne idé om Norge eksisterer kun som fantasi – som den fantasi, der driver flygtningene mod Europa, og som den fantasi, der driver folk på venstrefløjten til at argumentere og kæmpe for åbne grænser og fri bevægelighed. Alle vil bo i Norge, for i Norge har man det godt i harmoni med hinanden på tværs af religiøse og kulturelle skel.

Fantasien om verdens sammenhæng

Problemet med Norge er ifølge Žižek, at det er en utopi. Og hvad værre er: at det er en dårlig utopi, som ikke tjener til at angive en retning for progressiv politisk kamp og udvikling. Tværtimod tjener fantasien om Norge til at tilsløre de virkelige problemer, og dermed står den i vejen for diskussionerne om, hvad der virkelig må gøres.

Fantasien om Norge er med andre ord en ideologi. Det er en strukturering af virkeligheden, som udstikker nogle bestemte handlingslinjer – både i forhold til, hvad flygtninge gør, men også i forhold til hvad progressive venstrefløjsaktivister gør. På den måde er ideologi ikke et fast sæt af politiske idealer.

Det er snarere en ubevidst forestilling eller fantasi om, hvordan verden hænger sammen, og som har virkelige konsekvenser, fordi vi altid handler i henhold til, hvordan vi forestiller os, verden hænger sammen. Vi lever aldrig i blot i verden, som den er, men altid i verden, som vi forestiller os den.

Norge - eller rettere idéen om Norge som harmonisk og grænseløs velfærdsstat - findes ifølge Žižek ikke.

Virkeligheden er – som Žižek har formuleret det andetsteds – struktureret som en fiktion. Derfor er vores ubevidste forestillinger og fantasier, dvs. ideologi, afgørende for, hvad det giver mening at gøre, og hvad der overhovedet er muligt. Og derfor er det for Žižek så vigtigt at kritisere former for ideologi, som han mener står i vejen for virkelig, progressiv forandring.

Flygtningenes politiske økonomi

Ifølge Žižek er 'vi' (jeg vender tilbage til dette 'vi') i reaktionerne på flygtningestrømmen udsat for to udgaver af ideologisk afpresning. På den ene side fra indvandringsfjendske populistere, der vil lukke grænserne (nationalt, europæisk). På den anden side fra en moralsk forarget venstrefløj, der vil "udvise solidaritet og slå sine døre op på vid gab". Begge positioner yder ifølge Žižek ideologisk afpresning,

FÅ NYHEDSBREV

Alt hvad du behøver at vide om kommunikation i din indbakke.

Ud over nyhedsbrevet får du max to andre faglige e-mails om ugen.

Din e-mailadresse*

Tilmeld nyhedsbrev

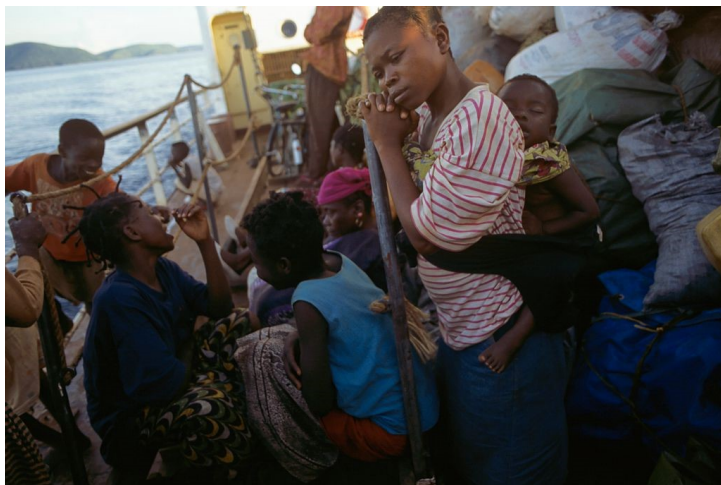

fordi de på hver sin måde nægter at forholde sig til de problemer, flygtningestrømmen fører med sig.

Hvad er det så, disse to positioner mangler at forstå?

For det første er det – som Žižek argumenterer for i bogens måske bedste kapitel – ”flygtningenes politiske økonomi”.

Flygtningestrømme opstår ikke ud af intet. De opstår, fordi folk ikke længere kan leve eller ikke længere kan holde ud til at leve – hvilket kommer ud på det samme – under de forhold, de tilbydes. Det kan være på grund af (voldsomt) dalende livskvalitet eller, i mere ekstreme tilfælde, på grund af krig, sult og forfølgelse.

Flygtningestrømme (og tilhørende -kriser) opstår som en uundgåelig følge af kapitalistisk rovdrift på råstoffer, siger Žižek.

Så for at forstå, hvorfor der er flygtninge, må vi i første omgang forstå, hvorfor de flygter. Her peger Žižek pilen mod den globale kapitalens interesser i råstoffer såvel som tilgængelig arbejdskraft: ingen kapitalisme uden fuglefrie proletarer, der tvinges til at sælge deres arbejdskraft på et arbejdsmarked – gerne i en situation, hvor de underbyder hinanden (heraf kapitalens interesser i nationalisme som værn mod gensidig solidaritet blandt arbejdere).

Žižek diskuterer her, hvordan IMF's strukturreformer og neo-imperiale interventioner er den måde hvorpå ”stormagterne i dag praktiserer deres økonomiske kolonialisme”.

Karnevallet som grotesk begivenhed

Således overser nationalister og konservative ifølge Žižek, at flygtningefænomenet selv er et produkt af vestlig intervention, mens venstrefløjens i sin moralske selvforherligelse overser de strukturelle vilkår for flygtningenes opståen (kapitalens interesser). Med andre ord er det ikke nok at hjælpe flygtningene, når de ankommer til Europa.

I stedet bør venstrefløjsaktivister forhindre neo-imperiale interventioner i første omgang. Det er dog svært at se, hvorfor det ene skulle udelukke det andet – hvilket synes at være en præmis for Žižeks argument.

Det andet, som den dobbelte ideologiske afpresning ifølge Žižek tilslører, er de virkelige årsager til begivenheder som terrorangrebet i

FÅ NYHEDSBREV

Alt hvad du behøver at vide om kommunikation i din indbakke.

Ud over nyhedsbrevet får du max to andre faglige e-mails om ugen.

Din e-mailadresse*

Tilmeld nyhedsbrev

Paris og overgrebene i Köln. Ifølge Žižek må de forstås som en slags karneval.

Overgrebene i Köln og terrorangrebet i Paris på blandt andet spillestedet Bataclan (vist på billedet) skal ifølge Žižek forstås som en bizar og grotesk omvendning af hersker-undersåt-forholdet mellem vesterlændinge og flygtninge. Men det er kun midlertidigt og ændrer reelt ingenting.

Et karneval er en grotesk begivenhed, der udspiller en slags omvendning af magtforhold uden egentlig at udfordre de eksisterende magtforhold. Således klædte bønder sig i middelalderen ud som fyrster, og fyrsterne klædte sig ud som fattige bønder, mens de opførte bizarre spektakler.

På samme måde er overgrebene i Köln at forstå som en slags karneval, hvor undertrykte flygtninge midlertidigt spiller absolutte herskere over samfundet og dets kvinder. Som Žižek pointerer, er der "intet forløsende eller frigørende, intet virkeligt emancipatorisk over et sådant karneval, men det er nu engang sådan, at karneval fungerer".

Vi, europæere

Overgrebene er således i sidste instans udtryk for klasseforhold. Medlemmer af en undertrykt og domineret klasse gør ikke oprør mod deres situation, men udfører en karnevalistisk begivenhed. Når kulturelle forhold alligevel spiller ind, er det, fordi de er med til at bestemme karnevallets form.

At Köln lige præcis handlede om overgreb mod kvinder, er ifølge Žižek et udtryk for, at overgrebsmændene ser besiddelsen af kvinder som udtrykket for den herskende position. Kulturelle forhold er således ikke ligegyldige, selvom de ikke kan forklare, hvorfor overgrebene fandt sted i første omgang.

Alligevel har Žižek i denne bog en kraftig tendens til at essentialisere kulturelle forskelle. Flygtninge skal med Žižeks ord uddannes af andre end dem selv til at forstå, at de bør gøre oprør i stedet for blot at opføre karneval, ligesom de betingelsesløst må acceptere, hvad Žižek kalder "europæiske værdier", som bl.a. inkluderer lighed mellem kønnene, individuel frihed, religionens private rolle osv.

FÅ NYHEDSBREV

Alt hvad du behøver at vide om kommunikation i din indbakke.

Ud over nyhedsbrevet får du max to andre faglige e-mails om ugen.

Din e-mailadresse*

Tilmeld nyhedsbrev

Žižek refererer i høj grad til et europæisk 'vi', som inkluderer en række fælleseuropæiske værdier. Men er det 'vi' nu så sikkert og sammentømret igen?

I samme dur er Žižeks bog fyldt med referencer til et 'vi', der må forsvare de europæiske værdier, og konteksten gør det klart, at dette vi er at forstå som 'vi, europæere'. Således skal 'vi' lave en plan for fordeling af flygtninge, ligesom 'vi' udkæmper en krig mod terror, ligesom 'vi' befinder os en knibtang mellem amerikansk og kinesisk kapitalisme, ligesom 'vi' må kæmpe for at bevare Frankrigs "nationale filmkunst" osv.

Andre steder er dette 'vi' erstattet med 'Europa' (de to optræder synonymt i teksten), og vi kan læse, at 'Europa' må spørge sig selv, hvad det skal stille op, at 'Europa' må påtage sig forpligtelsen til at vise en vej hinsides libertær og autoritær kapitalisme (hhv. amerikanske og asiatiske værdier i Žižeks bog), at 'Europa' er truet i sit forsøg på at tilpasse sig global kapitalisme, osv.

Påstandene om Europa

Man kan sige, at Žižek benytter sit gamle trick med at overtage en konservativ kritik af den liberale venstrefløj for at påvise dens begrænsninger og åbne vejen for kommunistiske begreber som klassekamp og klassedeling på lokalt og globalt plan. På den måde er Žižek stadig sig selv. Men denne gang sidder han underligt fast i den konservative position, der forstår den primære kamp som kulturkamp, og formår aldrig helt at vriste sig fri.

Bogen hjemses af fantasien om 'os, europæere' og 'de, flygtninge'. Har 'Europa' ikke altid selv være kendetegnet ved ulighed (rig/fattig, mand/kvinde)? Særligt bizart bliver det, når Žižek ophæver fredelig kulturel sameksistens til en særlig europæisk værdi – vi taler vel at mærke om et kontinent, som intet mindre end to gange har bragt menneskeheden ud i en verdenskrig ved at appellere til folks nationalfølelse.

Så man kunne spørge Žižek: Hvem er dette 'vi', hvem er 'Europa', som skal spørge ind til sig selv, finde sin identitet og løse alle verdens problemer? Er det ikke en ideologisk fantasi, der tilslører en egentlig forståelse af, hvordan kampe struktureres, og hvad der skal til for at formulere et egentligt progressivt projekt?

Med andre ord: Kære Žižek, Europa findes ikke.

FÅ NYHEDSBREV

Alt hvad du behøver at vide om kommunikation i din indbakke.

Ud over nyhedsbrevet får du max to andre faglige e-mails om ugen.

Din e-mailadresse*

Tilmeld nyhedsbrev

-

Slavoj Žižek: Den nye klassekamp
Informations Forlag, 129 sider

RELATEREDE ARTIKLER

High five-filosof (/artikler/intellektuelle-haandtegn) - Holger, Habermas og Bertel ruller, vrider og hugger med hænderne. Sande intellektuelle kan nemlig noget med deres hænder...

Det slovenske orakel (/artikler/slavoj-zizek-i-diamanten) - Hvilke folder lægger man sit ansigt i, når man skal høre 'stjernefilosoffen' Slavoj Žižek i Det Kongelige Biblioteks Dro...

Den feje flygtninge-fejlslutning (/artikler/Retorisk-analyse-af-udlændingebatten-i-valgkampen-) - Udlændingekortet er i den grad blevet brugt i valgkampen, hvor politikerne konkurrerer om, hvem der kan stramme mest op ...

Medmenneske eller menneskesmugler? (/artikler/Det-moralsk-begrundede-lovbrud-civil-ulydighed-under-flygtningekrisen) - Flygtningekrisen er nået til Danmark. Danskere i tusindvis strømmer til på gaderne og sociale medier. De vil hjælpe med ...

Framing-fælder i terrorens ordkampe (/artikler/IS-ISIS-ISIL-eller-Daesh-retorisk-analyse-af-framingen-bag) - Framing handler om at formidle sit verdenssyn med sit sprog. Derfor er overvejelserne om, hvorvidt vi siger IS, ISIS, IS...

Hvis Danmark? (/artikler/Analyse-af-Dansk-Folkepartis-kampagne-Vores-Danmark) - DF's familiefoto inklusiv photoshoppet golden retriever har fået sig en tur i SoMe-møllen. Nu er det tid til en grundig ...

Spies, giv aflad og vær glad! (/artikler/Spies-deler-vandene-med-deres-nye-kampagne) - Med den nye kampagne "Giv en hånd - uden at røre en finger" har Spies Rejser både vakt harme og sympati i deres forsøg p...

Danmark: Den verdensberømte smykketyv (/artikler/Danmarks-omdoemme-til-revurdering-efter-smykkelovens-indtog) - Kan Frikadellegate og smykkeloven trumfe H.C. Andersen og bacon i kampen om Danmarks internationale omdømme? En ny under...

Solidaritetsmemer - fælles front på sociale medier (/artikler/SOME-reaktioner-paa-terror) - Når verden bløder, græder eller råber - så råber vi med på de sociale medier. Vi poster et hashtag eller farver vores pr...

Politisk nostalgi i risikosamfundet (/artikler/Ulrik-Beck-Fukuyama-og-nationalstatens-globale-krise) - Fra Moskva til Istanbul. Fra Christiansborg til Washington - politisk nostalgi er blevet en dominerende og disruptiv kra...

Liberalismens skibbrud (/artikler/Marc-Lillas-The-Shipwrecked-Mind) - En af USA's fremtrædende intellektuelle, idéhistorikeren Mark Lilla, har skrevet et ufrivilligt eksempel på den amerikan...

Flygtningekriser før og nu: hvad vi kan lære af Hannah Arendt (/artikler/Bog-Hannah-Arendt-Vi-Flygtninge-anmeldelse) - Den europæiske flygtningekrise er for en stund blevet fortrængt fra mediernes forsider af Donald Trumps monstrøse forsøg...

AfD's buldrende branding (/artikler/AfD-tysk-valg-tyskland-branding-kampagne) - De tyske ultrahøjrepopulister i Alternative für Deutschland (AfD) er braget ind i Forbundsdagen med 94 mandater og har i...

Dobbeltmoral på venstrefløjens? (/artikler/Venstrefloej-etnisk-arbejdsmarkedet) - Der er forsvindende få ansatte med anden etnisk oprindelse end dansk hos venstrefløjens partier, viser ny undersøgelse. "...

Vær realistisk - kræv det umulige (/artikler/50-aars-jubilaeum-for-maj-68-oproeret-) - 68 var et opgør med de etablerede autoriteter: fra fædre og lærere til arbejdsgivere og politikere. Men det var også et ...

Giv din stemme

4,4/5

9 stemmer

FÅ NYHEDSBREV

Alt hvad du behøver at vide om kommunikation i din indbakke.

Ud over nyhedsbrevet får du max to andre faglige e-mails om ugen.

Din e-mailadresse*

Tilmeld nyhedsbrev